

Kommunfullmäktige ☒

Kommunstyrelsen ☐

Övriga nämnder ☐

Förvaltning ☐

Lekplatsstrategi för tema- och utflyktslekplatser

Fastställt av kommunfullmäktige, 2025-05-27 § 141

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SAMMANFATTNING.....	4
 DEL 1 – BAKGRUND	6
INLEDNING	7
BAKGRUND	7
Politiska beslut	8
MÅL OCH SYFTE.....	9
METOD	9
 DEL 2 – NULÄGET	11
NULÄGESANALYS AV LEKPLATSER I JÖNKÖPINGS KOMMUN.....	12
Kommunala lekplatser	13
Kommunala bostadsbolagens lekplatser (Vätterhem, Junehem och Södra Munksjön Utvecklings AB)	14
 DEL 3 – BEHOV	18
BEHOVET AV LEKPLATSER.....	19
Lekens betydelse	19
Barns hälsa	19
Barns och ungas minskade rörelsefrihet	19
Urbanisering och förtätning	21
Integration	21
 DEL 4 – STRATEGI	22
STRATEGISK PLAN	23
Definition tema- och utflyktslekplats	23

Målgrupp	24
Målbild	24
Planeringsverktyg	24
Goda lekmiljöer	25
Barndialog	26
Samarbete mellan Jönköpings kommun och de kommunala bostadsbolagen	30
Kommunikation	30
Reflektion/uppföljning.....	31

KÄLLFÖRTECKNING 32

BILAGOR..... 34

Åtgärdsförslag	34
Förslag på platser	34
Tidsplan.....	35
Kostnadsuppskattning.....	36
Kostnadsuppskattning av nyinvestering och reinvestering av utflyktslekplatser.	37
Kartunderlag med befintliga lekplatser i relation till antal barn (0-12 år) i Jönköpings kommun (år 2024).	38
Inkomna teman och förslag på lekplatser från barndialogen som genomfördes under Råslättsdagen den 7:e september 2024 tillsammans med Vätterhem.	40

SAMMANFATTNING

Historiskt sett har barn rört sig och lekt där de kunnat, utan anlagda lekplatser. Biltrafikens framväxt under 1900-talet påverkade både barnens säkerhet och hur staden planerades. Att anlägga lekplatser blev ett svar på den accelererande urbaniseringen.

FN:s konvention om barnets rättigheter (även kallad för barnkonventionen) innehåller bestämmelser om mänskliga rättigheter för barn. Där ingår bland annat barns rätt till lek och rätt till bästa möjliga hälsa. Barn med funktionsnedsättning har rätt till ett fullvärdigt och anständigt liv. Barn har även rätt att uttrycka sin mening och höras i frågor som rör barnet.

Jönköpings kommun har tagit ett beslut om att ta fram en ny lekplatsstrategi för tema- och utflyktslekplatser i samråd med barn och de kommunala bostadsbolagen. Målet är att främja integration och inkludering. Syftet är att skapa tillgängliga och attraktiva lekplatser som öppnar alla sinnen. I strategin framgår kostnadsuppskattningar, tidsplan och förslag på platser för tema- och utflyktslekplatser.

Strategin har tagits fram i samråd med barn och med Jönköpings kommuns kommunala bostadsbolag (Vätterhem, Junehem och Södra Munksjön Utvecklings AB).

Under workshopen med de kommunala bostadsbolagen diskuterades bland annat att det ska genomföras årliga gemensamma möten med en arbetsgrupp för att informera om kommande projekt samt ha ett kunskapsutbyte av erfarenheter. En digital samordning av de allmänna och de kommunala bostadsbolagens lekplatser diskuterades för att göra lekplatserna synliga på olika plattformar. Ett samarbete ska ske från skiss till utbyggnad och förvaltning.

Arbetsgruppen har pekat ut större områden för nya utflyktslekplatser men ej specificerat placeringen för dessa. När det är dags att påbörja planeringen av en ny utflyktslekplats ska en arbetsgrupp tillsättas där berörda kommunala bostadsbolag och barn ingår. Det ska även ske en samverkan med berörda kommunala förvaltningar. Varje lekplatsprojekt är unikt och arbetsgruppen ska anpassas därefter.

Utöver Stadsparkens lekplats, Kålgårdsparkens lekplats och Friaredalens lekplats föreslås fem nya utflyktslekplatser i Öxnehaga, Råslätt, Norrahammars bruk / Taberg, Gränna och Bankeryd. I områden med begränsad tillgång på stora ytor

som till exempel i Huskvarna och Tenhult föreslås istället att befintliga lekplatser byggs om till större temalekplatser vid reinvesteringar.

Det föreslås att en ny utflyktslekplats byggs vartannat år. Temalekplatser byggs i samband med nybyggnation samt reinvestering. En utflyktslekplats uppskattas till 10-12 miljoner kr och en temalekplats uppskattas till 2-3 miljoner kr. Utöver detta tillkommer kostnader för reinvestering samt driftsbudget för tillsyn, besiktning och löpande underhåll. Det behövs även en ökad personalresurs för att kunna förverkliga nya tema- och utflyktslekplatser.

DEL 1 – BAKGRUND

INLEDNING

Jönköpings kommun har tagit ett beslut om att ta fram en ny lekplatsstrategi för tema- och utflyktslekplatser i samråd med barn och de kommunala bostadsbolagen. Syftet är att skapa tillgängliga och attraktiva lekplatser som öppnar alla sinnen.

Strategin är uppbyggd i fem delar: bakgrund, nuläget, behov, strategi och åtgärdsförslag (se figur 1). I den första delen presenteras bakgrunden. Mål och syfte är beskrivet samt hur processen såg ut vid framtagandet av lekplatsstrategin. Del två beskriver nuläget med hjälp av en nulägesanalys gällande de allmänna lekplatserna samt dem kommunala bostadsbolagens lekplatser. Del tre belyser behovet av tema- och utflyktslekplatser. Del fyra lyfter fram strategin för tema- och utflyktslekplatser i Jönköpings kommun. I del fyra ingår definitionen av tema- och utflyktslekplatser, målgruppen, målbilden och resultatet från barndialogen samt workshopen med de kommunala bostadsbolagen. Den sista delen av strategin presenterar åtgärdsförslagen gällande förslag på placering av lekplatserna, utbyggnadstakt av lekplatserna samt kostnadsuppskattning för lekplatserna.

Figur 1: illustrationen visar dokumentets olika delar schematiskt.

BAKGRUND

Jönköpings kommuns invånarantal ökar med cirka 1500-2000 invånare per år. Enligt en prognos kommer cirka 200 000 invånare bo i Jönköpings kommun år 2050. Samtidigt är Jönköpings kommuns målbild för 2030 att vara en attraktiv och öppen kommun att besöka, leva, verka och bo i. Det ska vara en plats där människor trivs, vill flytta till och stanna kvar. Utvecklingen ska baseras på en ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar grund (Jönköpings kommun 2023).

Enligt Boverket är det viktigt att utgå från hur platsen ser ut idag och vilken funktion platsen ska ha när den befintliga miljön förtätas. Det finns både möjligheter och konsekvenser vid förtätning. Enligt stadslivsundersökningar är den viktigaste trivsselfaktorn i en stad att det är nära mellan aktiviteter och boenden. Undersökningar visar även att den intensiva staden, med hög interaktion mellan människor, är attraktivt. Därmed behövs det fler mötesplatser (Boverket 2023a).

Det behövs även mötesplatser där barn och unga får ta plats. Enligt Boverket behöver barn och unga utrymme för att pröva sina kroppar, sitt mod och sociala förmågor. Det är utemiljöer som erbjuder fysiska utmaningar och kompiskontakt som barn och unga söker sig till. Barn och ungar söker sig även till platser som väcker engagemang och nyfikenhet. Den sociala och fysiska förmågan hos barn utvecklas i samspel med den fysiska miljön de verkar i (Boverket 2023a).

Historiskt sett har barn rört sig och lekt där de kunnat, utan anlagda lekplatser. Biltrafikens framväxt under 1900-talet påverkade både barnens säkerhet och hur staden planerades. Att anlägga lekplatser blev ett svar på den accelererande urbaniseringen (Form design center u.å.).

Det skapas ofta nya grönområden när förtätning sker på före detta industri- och hamnområden. Men då exploatering på denna mark är kostsam på grund av sanering, blir parker och bostadsgårdar ofta små. För att ytorna ska klara det höga slitaget blir de även i många fall hårdgjorda. Ytorna förväntas samtidigt vara mångfunktionella. Därmed kan det vara en utmaning att bevara och säkerställa olika typer av gröna kvaliteter som är viktiga för människors, särskilt barns, hälsa och välbefinnande (Boverket 2023a).

Politiska beslut

I Jönköpings kommun finns det tre politiska beslut som ligger till grunden för uppdraget att ta fram en ny lekplatsstrategi för tema- och utflyktslekplatser. Besluten är följande:

Nämnd 2022.06.21

”Uppdrag ges till tekniska kontoret att ta fram en lekplatsstrategi för utflyktslekplatser/temalekplatser. Lekplatserna ska vara tillgängliga och öppna alla sinnen. De ska också tas fram i samråd med barn och med våra kommunala bolag som Vätterhem, Junehem och SMUAB. Ta fram kostnader, tidsplan och förslag på platser.”

Kommunfullmäktige 2023.11.29

”Temalekplatser. Tekniska nämnden ges i uppdrag att i samverkan med Vätterhem ta fram en strategi för byggnation av temalekplatser i bostadsområden, detta i syfte att främja integration och inkludering.”

Utdrag ur protokollet från TN Tekniska nämndens behandling 2024.01.24

”Tekniska kontoret har via en motion 2018 och senare via beslut om budget för 2020 ett uppdrag att se över möjligheterna att etablera en rullstolsgunga på lämpligt ställe i kommunen. Tekniska kontoret ser positivt på uppdraget kring att etablera en rullstolsgunga och föreslår att frågan inarbetas i de övriga uppdrag som tekniska nämnden har gällande att förbättra tillgänglighet och attraktivitet för kommunens lekplatser, samt att åstadkomma temalekplatser i bostadsområden med målet att skapa tillgängligare och attraktivare lekplatser.”

MÅL OCH SYFTE

Mål:

Lekplatsstrategin beskriver Jönköpings kommuns satsning på tema- och utflyktslekplatser. I strategin framgår kostnadsuppskattningar, tidsplan och förslag på platser. Målet är att främja integration och inkludering i Jönköpings kommun.

Syfte:

Syftet med lekplatsstrategin för tema- och utflyktslekplatser är att skapa tillgängliga och attraktiva lekplatser som öppnar alla sinnen.

METOD

Lekplatsstrategin har bland annat tagits fram i samråd med barn och med Jönköpings kommuns kommunala bostadsbolag (Vätterhem, Junehem och Södra Munksjön Utvecklings AB). Landskapsarkitekter och projektledaren för kommunens allmänna lekplatser har arrangerat workshops för de kommunala bostadsbolagen. En workshop har även genomförts med kommunens interna

lekplatsbesiktningsmän. En forskare från Sveriges lantbruksuniversitet och en av stadskontorets hållbarhetsstrateg har involverats i arbetet med att ta fram denna lekplatsstrategi för tema- och utflyktslekplatser. Det har även genomförts en litteraturstudie samt möten med Helsingborgs stad för att utbyta erfarenheter. Lekplatsstrategin har skickats på remiss till arbetsgruppen, referensgruppen samt tjänstepersoner som dagligen jobbar med lekplatser på Jönköpings kommun.

Personer som har medverkat i arbetsgruppen:

Tekniska kontoret

Anna-Sara Reinisch – landskapsarkitekt, Planering och utveckling GPS
Emma Gunnarsson – enhetschef, Planering och utveckling GPS
Jannica Uyanik – projektledare, Planering och utveckling GPS

Kommunala bostadsbolagen

Anette Fridsäll – Vätterhem
Annika Vikström – Vätterhem
Karolina Nordholm – Vätterhem
Maths Carlgren – Vätterhem
Sara Arlesten – Vätterhem

Julia Eriksson Häll – Junehem
Lotta Sparw – Junehem

Anna Friestedt – SMUAB

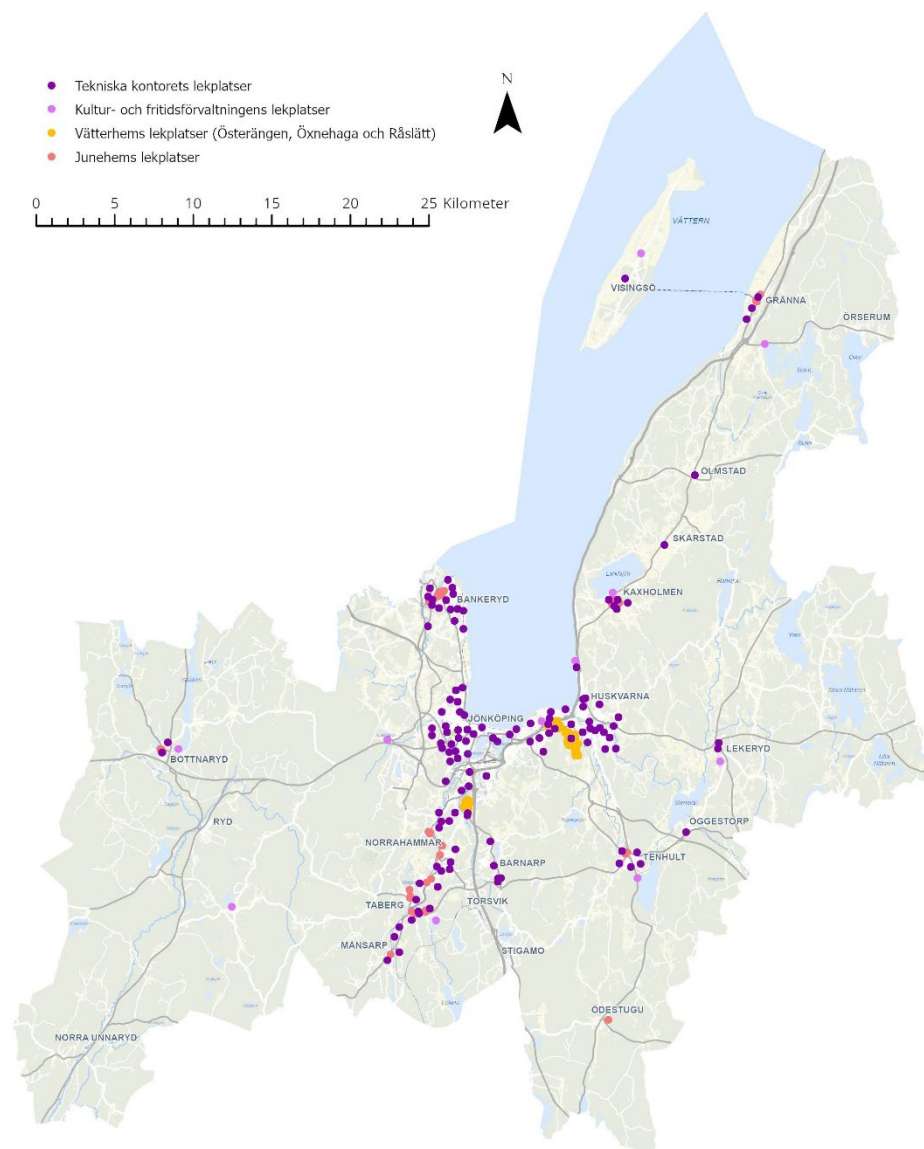
Personer som har medverkat i referensgruppen:

Maja Björkeback – hållbarhetsstrateg, Stadskontoret, Jönköpings kommun

Märit Jansson – samverkar, forskar och undervisar inom landskapsarkitektur och urbana miljöer, Sveriges lantbruksuniversitet

DEL 2 – NULÄGET

NULÄGESANALYS AV LEKPLATSER I JÖNKÖPINGS KOMMUN

Figur 2: kartan visar befintliga lekplatser i Jönköpings kommun. I kartan ingår tekniska kontorets, kultur- och fritidsförvaltningens, Junehems och Vätterhems lekplatser.

Observera att Vätterhem har fler lekplatser utöver lekplatserna som är illustrerade i kartan (Österängen, Öxnehaga och Råslätt). Vätterhem har även områden i Centrum Väst, Centrum Öst, Ekhagen, Fagerslätt, Gräshagen, Huskvarna centrum, Kristinedal, Kungsängen, Kålgården, Liljeholmen, Ljungarum, Samset, Strandängen och Söder/Torpa. Kartograf Ingvar Røjder, 2024.

Kommunala lekplatser

Allmänna lekplatser

Jönköpings kommun har valt att dela upp sina lekplatser i tre kategorier: närlekplatser, områdeslekplatser och utflyktslekplatser.

En närlekplats är utformad för barn i åldrarna 1-12 år men med fokus på de yngre barnen. Detta innebär att det bör finnas gunglek i form av gungor eller gungdjur. Gungdjuren bör placeras i par intill varandra och minst en av dem bör vara av pendelmodell eller särskilt anpassad till mindre barn. Lekplatsen bör också innehålla sandlek, rutschlek, klätterlek eller likvärdigt samt sittmöjligheter och gräsytor.

Områdeslekplatsen är utformad för 1-12 åringar och ska täcka behovet av lek för de barn som bor i dess närområde. På en områdeslekplats bör det finnas gunglek i form av gungor eller gungdjur, klätterlek, rutschlek, sandlek eller likvärdigt samt sittmöjligheter och gräsytor. Därtill ska lekplatsen innehålla någon typ av aktivitetsyta.

Utflyktslekplatsen är anpassad för barn i åldrarna 1-12 år och är den största typ av lekplats som kommunen bygger. Den ska därför täcka ett större upptagningsområde samt rymma fler antal barn än en områdeslekplats. På en utflyktslekplats består lekutrustningen av samma typ av lekredskap som på en områdeslekplats men utrustningen är ofta större och med fler lekfunktioner samt fler i antal. På utflyktslekplatsen ges också grill- och sittmöjligheter samt ytor som kan nyttjas för spontan bollek och liknande. Lekplatsen ska därmed kunna fungera som ett utflyktsmål för hela familjen.

Kommunens målsättning är att inget barn ska ha längre än 800 meter till närmaste lekplats. I vissa fall kan olika omständigheter, exempelvis en starkt trafikerad väg, medföra att avståndet mellan två lekplatser blir kortare eller längre. På kommunens webbkarta finns alla kommunala lekplatser markerade och är sökbara.

Totalt finns det ca. 127 stycken (år 2024) allmänna lekplatser i parker och grönområden runt om i kommunen. Av dessa är tre stycken utflyktslekplatser: Jönköpings stadspark, Kålgårdsparkens lekplats och Friaredalens lekplats.

Forskare på Sveriges lantbruksuniversitet uppskattar att ungefär hälften av landets lekplatser har försvunnit under de senaste 25 åren. Där går Jönköpings

kommun mot strömmen. De senaste tio åren har ingen lekplats lagts ner. Det har till och med byggts fler lekplatser i takt med att nya bostadsområden har växt fram. Jönköpings kommun jobbar med löpande drift och underhåll av lekplatserna för att sträva mot att de är säkra och i bra skick. Närheten till närmaste lekplats är en viktig tillgänglighetsfråga. Barn ska kunna ta sig till lekplatser utan att till exempel behöva få skjuts av föräldrarna.

Kommunala bostadsbolagens lekplatser (Vätterhem, Junehem och Södra Munksjön Utvecklings AB)

Vätterhem

Lekplatsytor inom Vätterhems fastighetsbestånd

Decentraliserat system för förvaltning:

Vätterhem äger och förvaltar idag 8 915 lägenheter i Jönköpings kommun. Vätterhem har en decentraliserad fastighetsskötsel som utgår ifrån fyra förvaltningskontor. Dessa är Öxnehaga, City, Råslätt och Österängen. Varje förvaltningskontor ansvarar för de lekplatser som ingår i beståndet för respektive område. Majoriteten av lekplatserna består av gårdar i anslutning till bostadshus med viss lekutrustning samt plats för social samvaro för hyresgästerna i form av sittplatser i grupp eller bänkar och tillhörande planteringar. Vätterhem bedriver all skötsel och förvaltning av sina områden med egen anställd personal. På alla Vätterhems lekytor genomförs rondering och tillsyn av ansvarig bovärd veckovis.

Delaktighet och dialog:

Dialog sker med boende i stadsdelen tillsammans med hyresgästföreningen. Vid större förändringar och renoveringar förs löpande lokala samråd med hyresgästföreningen på respektive område för att säkerställa hyresgästernas deltagande och insyn i bolagets utvecklingsprocesser.

Stöd till förvaltningen:

Säkerhet - Besiktning och kontroll av alla lekytor sker samordnat inom hela bolagets bestånd av central säkerhetssamordnare årligen. Säkerhetssamordnaren bistår förvaltningarna vid behov när frågor rörande brister och utvecklingsbehov uppkommer.

Hållbarhet - Vätterhem arbetar också kontinuerligt och strategiskt med hållbarhetsfrågor både gällande miljö och sociala aspekter, detta inkluderar även lektytor. Stödfunktioner från hållbarhetsavdelningen bistår, vid behov, förvaltningarnas hållbarhetsarbete gällande lektytor. Som exempel finns den blivande Lekotopen på Slåttertiden på Öxnehaga men också de överväganden ur klimatanpassningsperspektiv som gjorts och alltid görs vid förändringar av befintliga lektytor. Projekt med lokala barndialoger har också genomförts med syfte att säkerställa att Vätterhems åtgärder möter hyresgästernas behov.

Junehem

I dagsläget har Junehem omkring 44 lekplatser på sina fastigheter. Majoriteten av dessa är lekplatser på gårdar nära bostadshus. En typisk lekplats kan bestå av en gungställning och en mindre klätterställning eller liknande. På vissa områden där man har flera lekplatser i nära anslutning har man försökt välja lekutrustning för olika åldrar på de olika platserna. Junehem byter kontinuerligt ut lekplatsutrustning som är i dåligt skick eller fått besiktningsanmärkningar men har ingen plan för utveckling eller dylikt utan väljer ofta något likvärdigt som det som funnits tidigare.

Södra Munksjön Utvecklings AB

Södra Munksjön Utvecklings AB (SMUAB) är ett helägt kommunalt bolag som ska leda och driva stadsutvecklingen inom området Södra Munksjön. Bolaget har ett samlat ansvar för området och ska vara drivkraften för frågorna och utvecklingen inom området samt ha helhetsbilden för stadsomvandlingen.

Figur 3: karta som visar utbredningen av omvandlingsområdet Södra Munksjön.

I planprocessen är SMUABs roll att driva framtagandet och genomförandet av nya detaljplaner. De platser som i detaljplanen pekas ut att innehålla lekplatser planeras och projekteras i samarbete med tekniska kontorets parkavdelning. Utformning av all allmän platsmark inom Södra Munksjön har sin grund i de medborgardialoger som SMUAB låtit genomföra.

SMUAB ska på sikt inte äga någon mark utan all allmän platsmark som SMUAB bygger kommer överlämnas till Jönköpings kommun för ägande och drift. Investeringskostnaden för byggnation av lekplatser fördelas mellan exploatörerna och kommunen. Då all allmän platsmark (inklusive lekplatser) överlämnas till Jönköpings kommun efter färdigställande övergår drift- och underhållskostnader till tekniska kontoret.

Munksjöstaden

Munksjöstaden är delområdet väster om Munksjön som sträcker sig från högskolan i norr till Skeppsbron i söder. Utvecklingen och byggnationen av Munksjöstadens bostäder och lokaler drivs helt av de privata aktörerna Lustgården AB och Tosito AB. Planering och byggnation av allmän platsmark sker i samarbete mellan de privata aktörerna och Jönköpings kommun.

Befintliga och planerade lekplatser inom Munksjöstaden:

Idag finns det inga allmänna lekplatser i Munksjöstaden. Det planeras för en ny närlekplats/områdeslekplats i framtida aktivitetsparken Lumpkungens park.

Skeppsbron

Skeppsbron sträcker sig längs Munksjöns södra strand – från Jordbrovägen i väster till före detta djursjukhuset i öster.

Befintliga och planerade lekplatser inom Skeppsbron

Då Skeppsbron omvandlas från lättare industriområde till stad finns inga befintliga lekplatser inom området. Det som tidigare var sortergård nyttjas nu tillfälligt som aktivitetspark för spontana aktiviteter. Lizard Park är en tillfällig yta för sport, kultur och friluftsliv som är enkel att ändra efter behov.

Inom västra Skeppsbron 1 byggs under 2024-2025 en lekplats i Skeppsbroparkens västra del. Lekplatsen är en temalekplats med tågtema och riktar sig till barn i alla åldrar.

Inom resterande delar av Skeppsbron planeras parkmark inom detaljplaneområdet under detaljplaneskedet. Lekytor planeras i samråd med tekniska kontoret.

**DEL 3 –
BEHOV**

BEHOVET AV LEKPLATSER

Lekens betydelse

FN:s konvention om barnets rättigheter (även kallad för barnkonventionen) innehåller bestämmelser om mänskliga rättigheter för barn. Där ingår bland annat barns rätt till lek. Konventionsstaterna erkänner i artikel 31 barnets rätt till vila och fritid, till lek och rekreation anpassad till barnets ålder och rätt att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet (UNICEF u.å.).

Leken har varit närvarande så länge människan har funnits. Med hjälp av lek utvecklar barn sin fantasi och förmåga att samspela med andra. Leken är ett sätt att bearbeta händelser och gör att barn förstår verkligheten. Utformningen av våra platser för lek har stor betydelse för att möjliggöra detta. När barnen leker fyller de sina sinnen med till exempel dofter och smaker. Barnen känner även på olika strukturer samt lyssnar och observerar sin omgivning (Jansson & Klintborg Ahlklo 2016). Med hjälp av lek utvecklas barn psykiskt och fysiskt. Barn utvecklar bland annat sin självkänsla, sin motorik och lär sig ofta att integrera och lösa konflikter med andra barn genom leken (Nolegård & Ingvarsson 2019).

Barns hälsa

I barnkonventionen artikel 24 står att barn har rätt till bästa möjliga hälsa (UNICEF u.å.). Fysisk aktivitet är en av faktorerna som bidrar till en ökad fysisk och psykisk hälsa. Rörelsemönstret har förändrats på grund av den digitala utvecklingen, mer stillasittande fritid samt den ökande användningen av motordrivna transportsätt. Barn sitter numera stilla under en större del av den vakna tiden. Stillasittande ökar risken för typ 2-diabetes, hjärt- och kärlsjukdomar och flera vanliga cancerformer. Därmed är stillasittande ett av de stora folkhälsoproblemen (Folkhälsomyndigheten 2023).

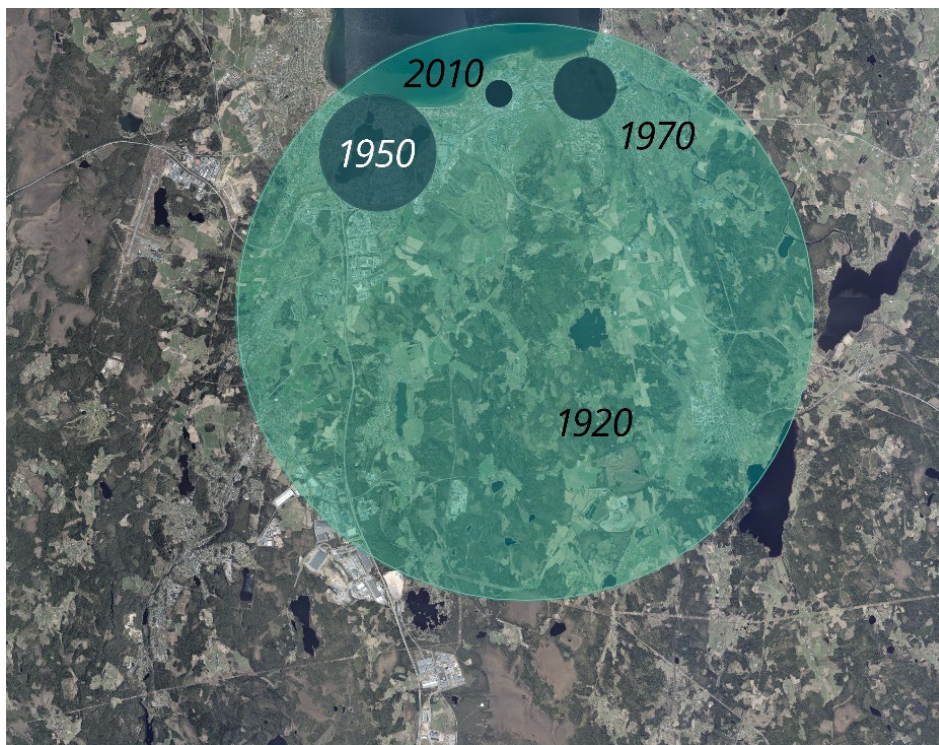
Barns fysiska aktivitet påverkas av förutsättningarna i vardagen. Vi behöver skapa mer jämlika förutsättningar för fysisk aktivitet och ett minskat stillasittande. Detta kan till exempel göras genom samhällsplanering för tillgängliga och inspirerande miljöer (Folkhälsomyndigheten 2023).

Barns och ungas minskade rörelsefrihet

Planeringen för barns lek i den offentliga miljön står inför flera utmaningar. Det handlar dels om bristen på rörelsefrihet för barn och dels om den begränsade tillgången till både lekplatser och andra miljöer där barn kan finna lekvärden (Jansson & Klintborg Ahlklo 2016).

Barn och ungas möjligheter att röra sig fritt har minskat dramatiskt det senaste århundradet. Tim Gill, författare, föreläsare och barnrättsaktivist i England, har beskrivit utvecklingen genom sin egen familj i Sheffield (se figur 4). På 1920-talet fick hans far som åttaåring gå ensam genom hela Sheffield, nästan en mil, för att fiska i floden. Tim Gill fick i samma ålder på 1950-talet gå 1,5 kilometer ut i skogen och leka utan vuxet sällskap. Hans dotter fick som åttaåring på 1970-talet gå åttahundra meter på egen hand till simhallen. Hans barnbarn som var åtta år på 2010-talet fick bara gå till slutet av gatan, ungefär trehundra meter.

Anledning till den minskade rörelsefriheten är den ökade biltrafiken, brist på säkra gång- och cykelvägar samt föräldrarnas upplevda oro. Förutom att barn idag har lättillgänglig underhållning via skärm bidrar även bristen på intressanta platser att leka på till att barn och unga väljer att stanna inomhus. Ju mindre rörelsefrihet barn har desto viktigare är det att de har bra och stimulerade miljö nära hemmet, skolan och förskolan.

Figur 4: illustrationen visar barnens rörelsefrihet under det senaste århundrandet applicerat på Jönköpings kommun: 1920-talet = ca. 10 km, 1950-talet = ca. 1,5 km, 1970-talet = ca. 800 m, 2010-talet = ca. 300 m. Illustration: Anna-Sara Reinisch 2024.

Urbanisering och förtätning

Storstadsregionerna och de större städerna fortsätter att växa. I Sverige beror urbaniseringen inte längre på inflyttning från landsbygden utan på födelseöverskott och inflyttning från andra länder (Boverket 2019). År 2022 bodde 88 procent av Sveriges invånare i tätorter (SCB 2022).

När den befintliga miljön förtätas, är det viktigt att utgå från hur platsen ser ut idag och vilken funktion platsen ska ha framöver. Diskussionerna om förtätning handlar ofta om att bygga enbart bostäder men enligt stadslivsundersökningar är upplevelsen av att det finns nära aktiviteter och boende den viktigaste trivsselfaktor i en stad (Boverket 2023b).

Barn och unga tar plats. De behöver utrymme att pröva sina kroppar, sitt mod och sociala förmågor (Boverket 2023c). Historiskt sett har barn rört sig och lekt där de har kunnat – utan anlagda lekplatser. Med biltrafikens framväxt under 1900-talet påverkades både barnens säkerhet och hur staden planerades. Barns lek i staden förflyttades från gatan och bakgården till mer ordnade platser. Att anlägga lekplatser blev ett svar på den accelererande urbaniseringen (Form design center u.å.). Men lek sker inte bara på en anlagd lekplats. Kommunen behöver vid exploatering göra plats för ytor som kan vara öppna för fri tolkning för barnen. Det är platser där barnen kan skapa sin egen lek och plats.

Integration

De senaste decennierna har visat på en ökning av boendesegregation i Sverige (Vertikals 2015). Områden med lägre socioekonomisk status upplever ofta en högre arbetslöshet, lägre genomsnittsinkomst och lägre utbildningsnivå bland befolkningen. Segregation kan leda till att grupper som redan möter utmaningar på arbetsmarknaden på grund av språkliga, kulturella och/eller sociala barriärer har en sämre möjlighet till integration, både på arbetsmarknaden och i samhället i övrigt (Jönköpings kommun 2019). Råslätt, Öxnehaga centrum och Österängen i Jönköpings kommun räknas som områden med socioekonomiska utmaningar. Ett exempel på ett område med goda socioekonomiska förutsättningar är Bymarken (Segregationsbarometern 2022).

DEL 4 – STRATEGI

STRATEGISK PLAN

Definition tema- och utflyktslekplats

En temalekplats är en lekplats för barn mellan 1 och 12 år och som har en varierad storlek och följer ett tydligt tema. En temalekplats ger det lokala området en unik identitet. En temalekplats stimulerar även barnens lekupplevelser och uppmuntrar till rollek.

En utflyktslekplats är anpassad för barn i åldern 1-12 år och är den största typ av lekplats som kommunen bygger. Den ska därför täcka ett större upptagningsområde samt rymma fler antal barn än en närlekplats och en områdeslekplats. En närlekplats är en mindre lekplats för de barn som inte kan ta sig så långt själva. En områdeslekplats har fler lekmöjligheter för de barn som kan röra sig en bit hemifrån.

På en utflyktslekplats består lekutrustningen av samma typ av lekredskap som på en områdeslekplats men utrustningen är ofta större och med fler lekfunktioner samt fler i antal. På utflyktslekplatser ges även grill- och sittmöjligheter samt ytor som kan nyttjas för spontan bollek och liknande. På en utflyktslekplats ska man kunna vistas och leka en längre stund och lekplatsen ska locka barn och vuxna att besöka andra delar av staden än där man själv bor. Det blir en mötesplats där människor från olika stadsdelar träffas. En temalekplats och en utflyktslekplats kan med fördel kombineras. En utflyktslekplats som målpunkt kan stärkas av att ha ett tydligt tema.

Intill tema- och utflyktslekplatser kan det finnas aktivitetsytor. I Jönköpings kommun delas aktivitetsytor in i åtta kategorier: bollplaner, inlinesplaner, hinderbanor, skateramper, utegym, parkourytor, isbanor och BMX-banor.

Anledningen till att koppla aktivitetsytor till en utflyktslekplats är att det skapas ett generationsöverskridande möte. Detta lockar även till en varierad rörelse. Barn och unga kan stegvis utveckla sin rörelseförmåga samtidigt som de går från mer individuell lek till exempelvis spel på en bollplan tillsammans med andra. Detta kan vara ett första steg till att sedan gå med i föreningslivet.

Eftersom utflyktslekplatser är en plats där människor vistas under en längre tid är det en fördel om det finns faciliteter som offentliga toaletter. Offentliga toaletter intill lekplatser ingår inte i strategin för tema- och utflyktslekplatser. Istället föreslås att det tas fram en separat strategi och budget för offentliga toaletter likt Helsingborgs stad. I Helsingborg har det genomförts barndialoger

för att utforma offentliga toaletter som upplevs mindre läskiga för barn. Detta skulle med fördel även kunna genomföras av Jönköpings kommun.

Målgrupp

Tema- och utflyktslekplatser ska kunna fungera som en mötesplats för alla oavsett funktionsförmåga, etnisk tillhörighetsålder och socioekonomisk bakgrund. Lekplatsen ska vara så attraktiv att den lockar besökare från andra stadsdelar i Jönköpings kommun, detta för att skapa ett flöde mellan de olika stadsdelarna. Tema- och utflyktslekplatser ska även locka besökare utifrån kommunen.

Målbild

Målbilden för tema- och utflyktslekplatser är att lekplatserna ska:

- Vara en mötesplats för alla.
- Utformas tillgängliga.
- Öppna alla sinnen (doft, hörsel, smak, känsel och syn).
- Bidra till folkbildning.
- Vara attraktiva lekmiljöer för barn och vuxna.
- Skapa naturbaserade lekmiljöer för ökade lekvärden samt ekosystemtjänster.
- Erbjuda aktiviteter för unga och vuxna som till exempel träningsutrustning, hinderbana eller hängtytor.
- Skapa förutsättningar för rörelse och hälsa.
- Skapa ett flöde mellan de olika stadsdelarna som bidrar till integration.
- Inkludera barnen och de kommunala bostadsbolagen hela vägen från idé fram till byggnation och förvaltning av lekplatserna.
- Leda till ett samarbete över organisatoriska gränser samt fastighetsgränser.
- Bidra till en hållbar utveckling ur ekologiska, ekonomiska och sociala perspektiv.

Planeringsverktyg

Det finns en rad olika dokument och planeringsverktyg som ska inkluderas i arbetet med tema- och utflyktslekplatser. Exempel på dokument som ska inkluderas under processen är:

- Agenda 2030 och de globala målen. Mål 11: hållbara städer och samhällen. Göra städer och bosättningar inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara (Globala målen u.å.).
- Barnkonventionen. 12: Barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i frågor som rör barnet. 23: Barn med funktionsnedsättning har rätt till ett fullvärdigt och anständigt liv samt hjälp att aktivt delta i samhället. 24: Barn har rätt till bästa möjliga hälsa. 31: Barnens rätt till lek (UNICEF u.å.).
- Plan- och bygglagen (Boverket 2024).
- Sveriges folkhälsomål – att åstadkomma mer jämlika livsvillkor och därmed möjliggöra för en jämlik hälsa (Folkhälsomyndigheten u.å.).
- Handbok för barns delaktighet och inflytande (UNICEF 2021).
- Program för hållbarhet i Jönköpings kommun 2022-2030 (Jönköpings kommun 2022).
- Åtgärdsprogram för Jönköpings kommuns lekplatser och aktivitetsytor.
- Program för samspelet mellan kommunen och civilsamhället (Jönköpings kommun 2018).

Var även nyfiken vid planeringen och utformningen av lekmiljöer. Använd interna resurser och specialister, utför kunskapsutbyte med andra kommuner och ta del av ny forskning och innovationer. Involvera olika förvaltningar på Jönköpings kommun samt involvera Funktionsrätt i arbetet med att ta fram nya tema- och utflyktslekplatser för att få in olika perspektiv.

Goda lekmiljöer

Tema- och utflyktslekplatser ska bidra till en barnvänlig bebyggd miljö samt till en hållbar utveckling ur ekologiska, ekonomiska och sociala perspektiv.

Här nedan presenteras nio utgångspunkter för att uppnå en god lekmiljö (Jansson & Klintborg Ahlklo 2016):

- Övergripande utformning och karaktär (tillräcklig yta, komplexitet, indelning i zoner).
- Innehåll (lekredskap, olika material, natur, bygglek).
- Tid och förändring (årstid, väder, utveckling, påverkbart, slitstarkt).
- Sociala dimensioner (plats för möten, inkluderande utformning).
- Barns perspektiv och möjligheter (egna önskemål, delaktighet, barns kontroll och påverkan, roligt, sinnligt).
- Barns utveckling och färdighetsträning (träning, pedagogik, hälsa).

- Förutsättning för specifika lekaktiviteter (fantasi, socialt, fysiska lekar, kojbyggen).
- Geografisk kontext (placering, närhet, tillgång, centralt).
- Metodperspektiv (lokal behov, användarens delaktighet, val bland andra perspektiv).

Barndialog

Enligt artikel 12 i barnkonventionen har barn rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Hänsyn ska tas till barnets åsikter, utifrån ålder och mognad. Konventionsstaterna ska tillförsäkra det barn som är i stånd att bilda egna åsikter rätten att fritt uttrycka dessa i alla frågor som rör barnet (UNICEF u.å.).

Barndialog är en viktig del av processen vid nyanläggning och reinvestering av lekplatser. Barn har då möjlighet att göra sin röst hörd och påverka hur de vill att lekplatserna ska utformas. Det finns olika typer av barndialoger.

Barn leker var de går och står, oavsett om det finns tid eller plats för lek. Genom att observera barn och lekmiljöer är det möjligt för vuxna att förstå leken. Ett exempel på detta är att barnen ”väljer” med sina fötter. De populära delarna av en lekmiljö är ofta nednött av barnens tramp och klättring. Det är ett tydligt språk för vuxna att lyssna till (Jansson & Klintborg Ahlklo 2016).

Ett annat språk att lyssna till är ljudet av lek: barnröster, skratt, tjut, burop, ilska tillrop, plötslig tystnad, dunk av bollar och rop av spänning. Förutom det kroppsliga språket och ljudet av lek finns det skapande språket, talande språket och det skrivna språket. Resultatet från barnobservationer kan arbetas in i gestaltningen av nya lekplatser (Jansson & Klintborg Ahlklo 2016).

Barn vill gärna vara med och påverka sin lekmiljö på olika sätt. Att ha möjligheten att påverka miljöer fysiskt under anläggning, skötsel och underhåll är särskilt efterfrågat bland barnen (Jansson & Klintborg Ahlklo 2016).

Exempel på barndialoger:

- Fråga vad barnen vill göra på en lekplats istället för vad de vill ha.
- Genomföra barnobservationer.
- Gå på barnledda promenadintervjuer.
- Använda involveringsmetoder för barn som till exempel ”Min plats – barn utforskar sin närmiljö” (Malmö stad 2024).

- Göra platsbesök på olika typer av lekplatser och föra en dialog med barnen om vilka kvaliteter eller problem det finns på lekplatserna.
- Ha en referensgrupp med barn som är med från början till slut i processen.
- Låta barnen rösta på teman.
- Låta barnen lämna önskemål genom att rita, bygga med lego, osv.
- Samarbeta med de kommunala bostadsbolagen.
- Samarbeta med förskolor och skolor.
- Samarbeta med bibliotek, elevråd och fritidsgårdar.

Målet är att inkludera barndialog på något sätt inför varje projekt. Hur detta genomförs får anpassas efter varje projekts storlek och förutsättningar. Barndialogen som genomfördes tillsammans med Vätterhem under Råslättsdagen hösten 2024 är ett exempel på hur barn kan få sin röst hörd gällande lekplatser. Frågeställningarna till barnen var följande:

- Hur ser din dröMLEKPLATS ut? Rita och skriv vilket/vilka teman den har.
- Hur gillar du att leka på lekplatsen? Ringa in det du tycker om att göra!

Hur ser din dröMLEKPLATS ut?

Rita och skriv vilket/vilka teman den har.

TEMA: _____ NAMN: _____ ÅLDER: _____

Figur 5: framsidan på underlaget som användes under barndialogen, Råslättsdagen den 7:e september 2024.

Hur gillar du att leka på lekplatsen?

Ringa in det du tycker om att göra!

Springa

Gunga

Balansera

Rutscha

Snurra

Hoppa

Bygga

Plaska

Hänga

Klättra

Dansa

Fyll i själv:

jonkoping.se

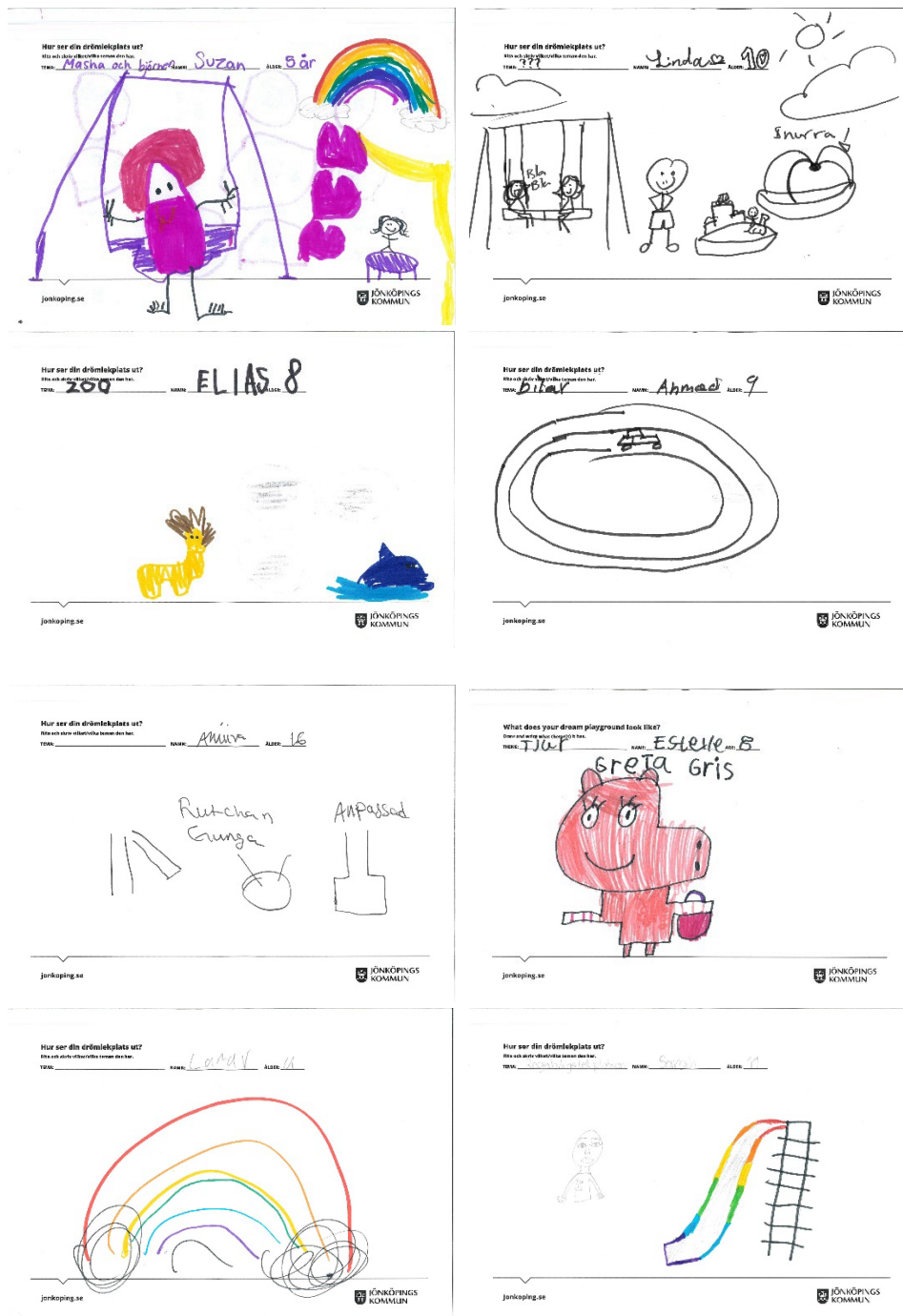
JÖNKÖPINGS
KOMMUN

Figur 6: baksidan av underlaget som användes under barndialogen, Råslättsdagen den 7:e september 2024.

Materialet fanns på svenska och engelska men skulle med fördel ha kunnat översättas till fler språk för att inkludera en större andel medborgare.

Totalt inkom 57 förslag från barnen. De populäraste aktiviteterna på lekplatsen var enligt barnen att gunga, balansera, rutscha, snurra, hoppa, hänga och klättra. Några förslag på inkomna teman var regnbågslekplats, bilar, zoo, snötema, fotbollsplan, Somalia village, gunga, prinsessa, fjärl, bläckfisk och superhjärte.

Nedan finns ett urval av de ritade förslagen som kom in under barndialogen. I bilagorna finns fler bidrag från barndialogen i Råslätt presenterade. Där finns även inkomna teman listade samt statistik på vad barnen tycker om att göra på lekplatser.

Figur 7: förslag från barn på teman och utformning av lekplatser. Bidragen samlades in under barndialogen som anordnades tillsammans med Vätterhem under Råslättsdagen den 7:e september 2024.

Samarbete mellan Jönköpings kommun och de kommunala bostadsbolagen

Under våren 2024 har workshops genomförts för att diskutera hur samarbetet ska se ut mellan Jönköpings kommun och de kommunala bostadsbolagen Vätterhem, Junehem och SMUAB gällande tema- och utflyktslekplatser. Följande punkter diskuterades:

- Att genomföra årliga gemensamma möten med en arbetsgrupp för att informera om kommande projekt samt ha ett kunskapsutbyte av erfarenheter.
- Utföra gemensamma studiebesök.
- Samarbeta på ytor där kommunens och de kommunala bostadsbolagens fastigheter angränsar.
- Digital samordning av de allmänna och de kommunala bostadsbolagens lekplatser för att göra de synliga på olika plattformar.
- Genomföra dialoger mellan varandra för att skapa en samsyn.
- Utveckla befintliga lekplatser.
- Arbeta med lekstråk mellan lekplatser.
- Använda befintliga forum för kommunikation.
- Samverka i planering.
- Samarbeta från skiss till utbyggnad och förvaltning.
- Genomföra en ”lekplatsorientering” med klippkort för att uppmuntra medborgare att besöka tema- och utflyktslekplatser i olika stadsdelar.
- Arbeta med trygghetsaspekten.

Kommunikation

Förutom att utveckla tema- och utflyktslekplatser är synliggörandet av lekplatserna en viktig del för att göra lekplatser mer tillgängliga. Detta för att medborgare ska hitta till lekplatserna. Genom att ha mer utförlig information om lekplatser digitalt blir det lättare att veta om lekplatserna passar ens behov. Tanken är att skapa ett forum där de allmänna lekplatserna samt de kommunala bostadsbolagens lekplatser är listade. Att synliggöra lekplatserna kan göras på följande sätt:

- Informera om nybyggnationer av lekplatser på olika plattformar.
- Bjuda in medborgare och pressen till invigningar av nybyggda lekplatser.
- Beskriva lekplatserna mer utförligt på Jönköpings kommuns hemsida. Lägga till följande på den digitala kartan: bilder, namn på lekplatsen,

beskrivning av lekplatsen, tema, beskrivning av tillgängligheten och markmaterialet, ange vad som finns i närheten som till exempel bänkar, bord, offentlig toalett, kafé/kiosk, grillplats, parkering och kollektivtrafik.

- Anpassa informationen i takt med teknikens utveckling.
- Beskriva lekplatsernas placering med hjälp av kartmaterial.

Reflektion/uppföljning

I arbetet med att utveckla tema- och utflyktslekplatser är en viktig del reflektion och uppföljning. När ett nytt projekt ska startas upp ska arbetsgruppen träffas för att diskutera vad som är viktigt att tänka på inför projektet. Arbetsgruppen delar med sig av lärdomar, arbetsmetod och dialogresultat av genomförda lekplatsprojekt.

KÄLLFÖRTECKNING

Boverket (2019) *Urbanisering*.

<https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/bostadsmarknad/bostadsforsorjning/flyttningar/urbanisering/> [2024.10.04]

Boverket (2023a) *Utmaningar i grönplaneringen*. <https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/teman/gronplan/att-arbeta/utmaningar/> [2024.10.04]

Boverket (2023b) *Det ska finnas plats för livet i en tät stad!*

<https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/stadsutveckling/fortatning-av-stader/> [2024.10.04]

Boverket (2023c) *Vägledning om barns och ungas utemiljö*.

<https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/stadsutveckling/barns-och-ungas-utemiljo/> [2024.10.04]

Boverket (2024) *Plan- och bygglagen*.

<https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/arkitektur-och-gestaltad-livsmiljo/arbetssatt/vardens-miljoer/lagar-mal-och-riktlinjer/lagar-och-regler/plan--och-bygglagen/> [2024.10.04]

Folkhälsomyndigheten (u.å.) *Nationellt folkhälsomål och målområden*.

<https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/arkitektur-och-gestaltad-livsmiljo/arbetssatt/vardens-miljoer/lagar-mal-och-riktlinjer/lagar-och-regler/plan--och-bygglagen/> [2024.10.04]

Folkhälsomyndigheten (2023) *Fysisk aktivitet och stillasittande*.

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/mat-fysisk-aktivitet-overvikt-och-fetma/fysisk-aktivitet-och-stillasittande/> [2024.10.04]

Form design center (u.å.) *Stadslek förr och nu*. <https://formdesigncenter.com/stadslek-forr-och-nu> [2024.10.04]

Forskning (2023) *Lekplatser allt färre – drastisk minskning på 20 år*.

<https://malmo.se/Stadsutveckling/Sa-utvecklar-vi-staden/Stadsplanering-och-bostader/Inkludering/Min-plats---barns-perspektiv-i-stadsutvecklingen.html> [2024.10.04]

Globala målen (u.å.) *Om globala målen*. <https://www.globalamalen.se/om-globala-malen/> [2024.10.04]

Jansson, M. & Klintborg Ahlklo, Å. (2016). *Plats för lek : svenska lekplatser förr och nu*. Svensk byggtjänst.

Jönköpings kommun (2018) *Program för samspelet mellan kommunen och civilsamhället*.

<https://www.jonkoping.se/download/18.3ad3b83a16778684ed5d0a9/1715868252185/Program%20f%C3%B6r%20samspelet%20mellan%20kommunen%20och%20civilsamh%C3%A4llet.pdf> [2024.05.02]

Jönköpings kommun (2019) *Vem bor var?*

[https://www.jonkoping.se/download/18.64489f2b16fc758dd4b1f2a/1601474916214/Vem%20bor%20var%20-%20Om%20boendesegregation%20i%20J%C3%B6nk%C3%B6pings%20kommun%20\(Okttober%202019\).pdf](https://www.jonkoping.se/download/18.64489f2b16fc758dd4b1f2a/1601474916214/Vem%20bor%20var%20-%20Om%20boendesegregation%20i%20J%C3%B6nk%C3%B6pings%20kommun%20(Okttober%202019).pdf) [2024.10.04]

Jönköpings kommun (2022) *Program för hållbarhet i Jönköpings kommun 2022-2030.*

<https://www.jonkoping.se/download/18.6751acba183a2e89e794ecfe/1666359577980/Program%20f%C3%B6r%20h%C3%A5llbarhet%20i%20J%C3%B6nk%C3%B6pings%20kommun%202022-2030.pdf> [2024.10.04]

Jönköpings kommun (2023) *Program för utbyggnadsstrategi 200 000 invånare.*

<https://www.jonkoping.se/trafik--stadsplanering/planarbete-och-samhallsbyggnad/oversiktlig-planering/ny-oversiktsplan---utbyggnadsstrategi-----200-000-invanare/varfor-behovs-en-ny-oversiktsplan> [2024.10.04]

Malmö stad (2024) *Min plats – barns perspektiv i stadsutvecklingen.*

<https://malmo.se/Stadsutveckling/Sa-utvecklar-vi-staden/Stadsplanering-och-bostader/Inkludering/Min-plats---barns-perspektiv-i-stadsutvecklingen.html> [2024.10.04]

Nolegård, E. & Ingvarsson, E. (2019). *Olika behov på lekplatsen : problem och lösningar kring tillgänglighetsanpassning av lekmiljöer.* Sveriges lantbruksuniversitet.

Segregationsbarometern (2022) *Jönköping.*

<https://segregationsbarometern.boverket.se/kommun/jonkoping/> [2024.10.04]

SCB (2022) *Tätorter i Sverige.* <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/miljo/tatorter-i-sverige/> [2024.10.04]

UNICEF (u.å.) *Barnkonventionen.* <https://unicef.se/barnkonventionen/las-texten> [2024.10.04]

UNICEF (2021) *Handbok för barns delaktighet och inflytande.* https://unicef.se/press-och-media/rapporter-och-publikationer/unicefs-handbok-for-barns-delaktighet-och-inflytande?gad_source=1&gclid=EAIaIQobChMIh9bn4PehiAMVPgqiAx1qijtGEAAyASAAEgLuufD_BwE [2024.10.04]

Vertikals (2015) *Ett segregerat Sverige? Del 1.*

<https://vertikals.se/portal/vertikals/blogs/sofia-wixe/bloggposter/2015-09-28-ett-segreerat-sverige-del-1..html> [2024.10.04]

BILAGOR

Åtgärdsförslag

I följande avsnitt presenteras åtgärder inklusive förslag på var tema- och utflyktslekplasterna ska placeras i Jönköpings kommun. Utbyggnadstakt och intervall av reinvestering beskrivs. Det har även gjorts en kostnadsuppskattning för investering, reinvestering samt drift av tema- och utflyktslekplaster.

Arbetsgruppen har pekat ut större områden för nya utflyktslekplatser men ej specificerat placeringen för dessa. När det är dags att påbörja planeringen av en ny utflyktslekplats ska en arbetsgrupp tillsättas där berörda kommunala bostadsbolag och barn ingår. Det ska även ske en samverkan med berörda kommunala förvaltningar. Varje lekplatsprojekt är unikt och arbetsgruppen ska anpassas därefter. Tillsammans bestäms sedan den exakta utformningen och placeringen av utflyktslekplatsen. Där skulle till exempel utflyktslekplatser kunna arbetas in i pågående detaljplanearbeten.

Placeringen av nya utflyktslekplatser gynnas av att läggas i närheten av kollektivtrafikstråk eller annan infrastruktur för att öka tillgänglighet. Att hitta en placering som har befintliga attraktionsvärden skapar dessutom en större dragningskraft till platsen.

Jönköpings kommun är bra på att bevara de mindre lekplatserna jämfört med andra delar av Sverige där ungefär hälften av lekplatserna har försvunnit de senaste 25 åren. Antal lekplatser i landet har minskat på grund av begränsad budget i kombination med eftersatt underhåll samt krav på säkerhet och tillgänglighet (Forskning 2023).

Att ha nära till sin lekplats är en viktig tillgänglighetsfråga. Det gör att barn själva kan ta sig till en lekplats utan att till exempel bli skjutsade av föräldern. På så sätt ökar barnens rörelsefrihet. Därför är det viktigt att fortsätta satsa på närlekplatser och områdeslekplatser samtidigt som det satsas på nya tema- och utflyktslekplatser.

Förslag på platser

Utflyktslekplatser

Totalt föreslås att Jönköpings kommun har åtta stycken utflyktslekplatser. År 2024 har Jönköpings kommun tre stycken befintliga utflyktslekplatser. Det är

Stadsparkens lekplats, Kålgårdsparkens lekplats och Friaredalens lekplats. Under workshopen med de kommunala bostadsbolagen har fem nya utflyktslekplatser föreslagits i:

- Öxnehaga
- Råslätt
- Norrahammars bruk / Taberg
- Bankeryd
- Gränna

Prioriteringsordning: investering/reinvestering av utflyktslekplatser

1. Kålgårdsparkens lekplats
2. Öxnehaga
3. Råslätt
4. Norrahammars bruk / Taberg
5. Stadsparkens lekplats
6. Friaredalens lekplats
7. Gränna
8. Bankeryd

Anpassa investering/reinvestering av utflyktslekplatser utefter besiktningsprotokollen av de befintliga lekplatserna.

Temalekplatser

Under utarbetandet av åtgärdsprogrammet för Jönköpings kommuns lekplatser och aktivitetsytor föreslås befintliga lekplatser att utvecklas till temalekplatser vid reinvestering. I områden med begränsad tillgång på stora ytor som till exempel i Huskvarna och Tenhult föreslås istället att befintliga lekplatser byggs om till större temalekplatser vid reinvestering.

Tidsplan

Utflyktslekplats: det tar ca. 2 år från skiss till att påbörja byggnationen.

Utbyggnadstakt: en ny utflyktslekplats vartannat år.

Temalekplats: det tar ca. 4-6 månader från skiss till att påbörja byggnationen.

Utbyggnadstakt: nya temalekplatser vid nybyggnation samt reinvestering.

Kostnadsuppskattning

Investering

Utflyktslekplats: ca. 10-12 miljoner kr + indexuppräkning.

Temalekplats: ca. 2-3 miljoner kr + indexuppräkning.

Reinvestering (efter ca. 15 år)

Utflyktslekplats: ca. 8-10 miljoner kr + indexuppräkning.

Temalekplats: ca. 1-2 miljoner kr + indexuppräkning.

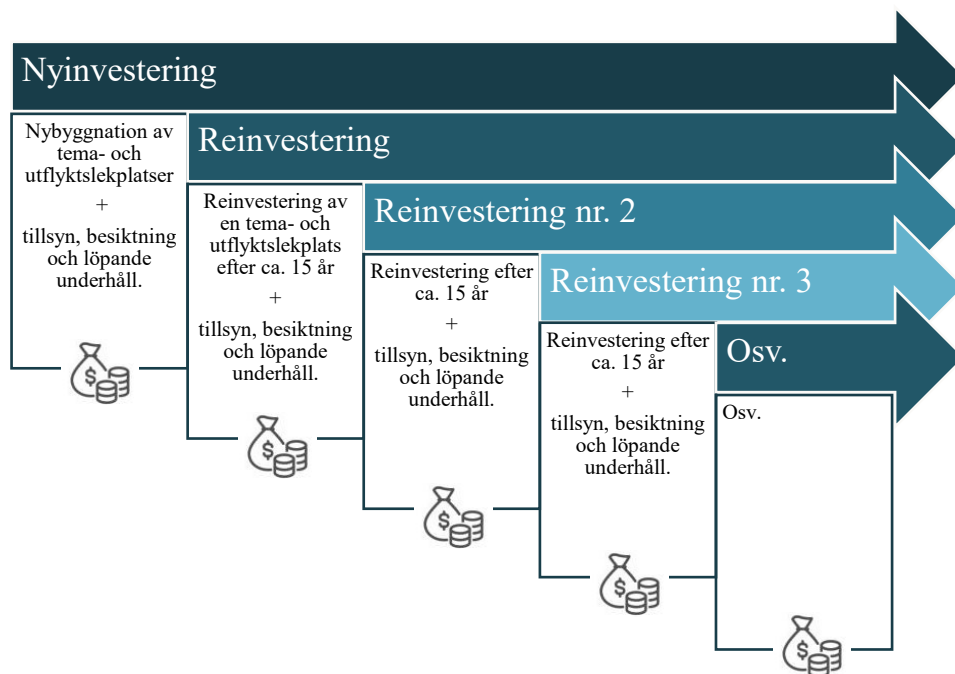
Driftbudget för tillsyn, besiktning och löpande underhåll av allmänna lekplatser

Daglig tillsyn och årlig besiktning på utflyktslekplatser är ca. 36 000 kr/år och lekplats (år 2024).

Veckovis tillsyn och årlig besiktning på temalekplatser är ca. 12 000 kr/år och lekplats (år 2024).

Budget för drift och löpande underhåll på alla lekplatser är ca. 2 miljoner kr/år (år 2024).

Se "Kostnadsuppskattning av nyinvestering och reinvestering av utflyktslekplatser" i bilagan för en mer detaljerad uppskattning av kostnader för nyinvestering och reinvestering av utflyktslekplatser.

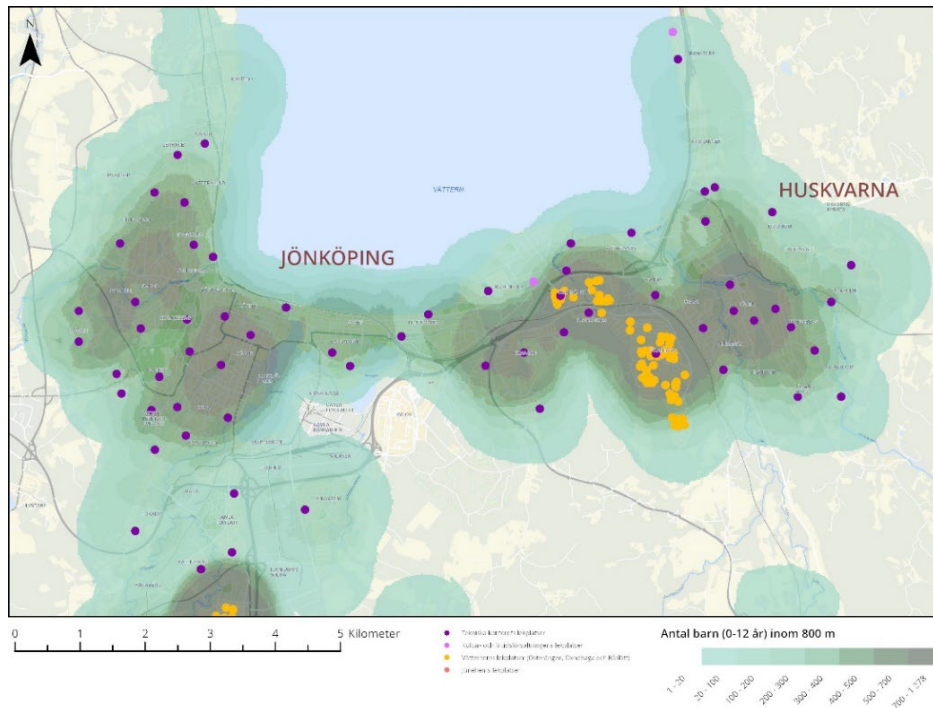

Figur 8: illustrationen visar tidsintervaller av nybyggnation och reinvestering av lekplatser. Efter 15 år är lekplatser så pass slitna att de behöver renoveras. Det tillkommer även kostnader för tillsyn, besiktning och löpande underhåll av lekplatserna.

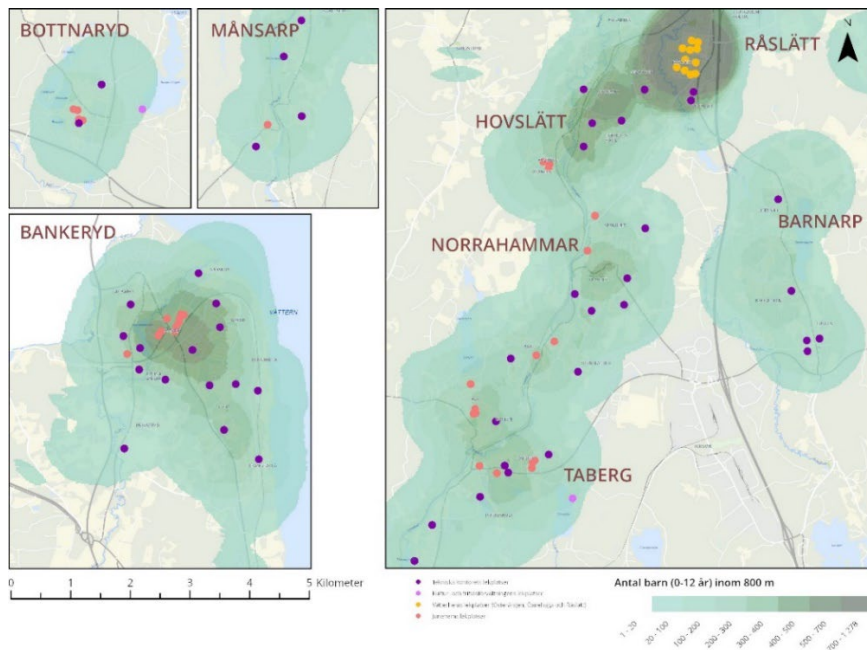
Kostnadsuppskattning av nyinvestering och reinvestering av utflyktslekplatser.

		Nyinvestering (år)	Reinvestering (år)	
	Kålgårdsparkens lekplats	2026	2041	
	Öxnehaga	2028	2043	
	Råslätt	2030	2045	
	Norrahammar / Taberg	2032	2047	
	Stadsparkens lekplats	2034	2049	
	Friaredalens lekplats	2036	2051	
	Gränna	2038	2053	
	Bankeryd	2040	2055	
Byggnation av nya utflyktslekplatser	14 år	Ca. 90 miljoner		Ar 2026-2040
Reinvestering 1	Nästkommade 14 åren		Ca. 80 miljoner	Ar 2041-2055
Reinvestering 2	Nästkommade 14 åren		Ca. 80 miljoner	Ar 2056-2070
Osv.	Osv.		Osv.	Osv.
Extra personal (antal tjänster)	1 st landskapsarkitekt			
	1 st projektledare			
	2 st anläggare			
	...			

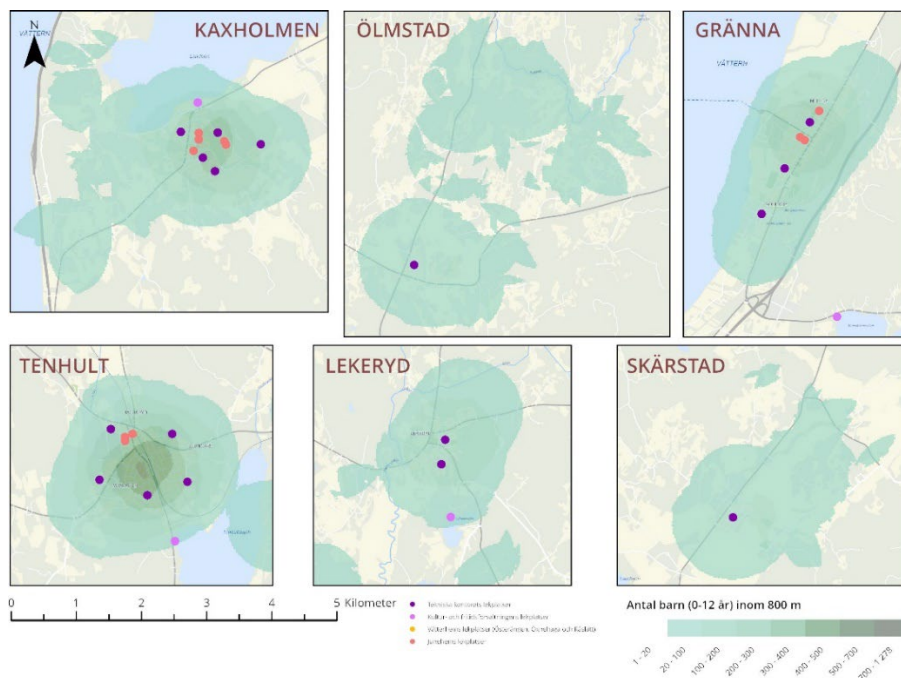
Kartunderlag med befintliga lekplatser i relation till antal barn (0-12 år) i Jönköpings kommun (år 2024).

Figur 9: lila punkt = Tekniska kontorets lekplatser, rosa punkt = Kultur- och fritidsförvaltningens lekplatser, gul punkt = Vätterhems lekplatser (i Österängen, Öxnehaga och Råslätt), röd punkt = Junehems lekplatser. Kartograf Ingvar Røjder, 2024.

Figur 10: lila punkt = Tekniska kontorets lekplatser, rosa punkt = Kultur- och fritidsförvaltningens lekplatser, gul punkt = Vätterhems lekplatser (i Österängen, Öxnehaga och Råslätt), röd punkt = Junehems lekplatser. Kartograf Ingvar Røjder, 2024.

Figur 11: lila punkt = Tekniska kontorets lekplatser, rosa punkt = Kultur- och fritidsförvaltningens lekplatser, gul punkt = Vätterhems lekplatser (i Österängen, Öxnehaga och Råslätt), röd punkt = Junehems lekplatser. Kartograf Ingvar Røjder, 2024.

Inkomna teman och förslag på lekplatser från barndialogen som genomfördes under Råslättsdagen den 7:e september 2024 tillsammans med Vätterhem.

	1-3 år	4-6 år	7-12 år	Vet ej	Totalt
Springa	0	6	8	3	17
Gunga	6	8	10	5	29
Balansera	4	7	7	7	25
Rutscha	6	8	9	4	27
Snurra	4	6	13	5	28
Hoppa	5	6	9	5	25
Bygga	3	5	5	4	17
Plaska	3	4	6	4	17
Hänga	3	7	12	3	25
Klättra	4	6	12	5	27
Dansa	0	5	5	5	15
Fyll i själv	-	Linbana	Ta promenad Ta promenad Hoppa studsmatte Fotboll Rida	Fisk	
Antal barn	6	14	21	16	57

Teman	Regnbåge x 2 Masha och Björn Pokémon Igelkott Superhjärte Bil x 2 Båt/ubåt Djur x 2 Bläckfisk Smile Bondgård Vatten/plaska Toalett (spola ner i avlopp) Spindel	Somalia village Enhörning Zoo Bilar Anpassad lek Tjur Greta gris Regnbåge Gunga Frost Fotbollsplan med tak Fotbollsplan med tak Basketbollplan Obby (spel) Snötema Blommor och hjärtan Hoppborg Regnbågslekplats Gunga	Prinsessa Bil Regnbåge Polis Fjäril Hinderbana Somalia village
-------	--	--	--

Hur ser din drömllekplats ut?

Rita och skriv vilket/vilka teman den har.

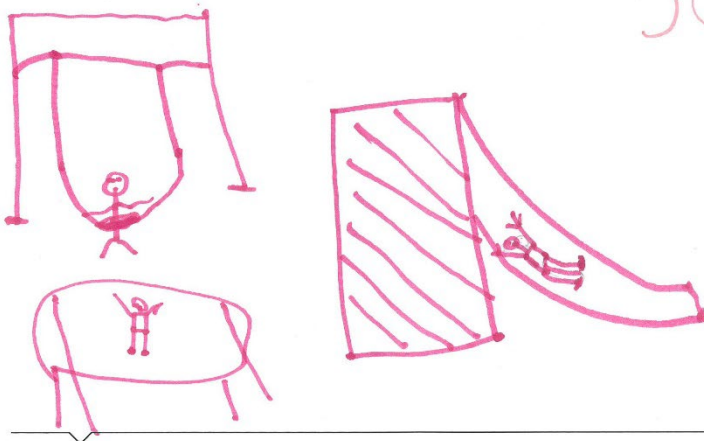
TEMA: Masha och björnen NAMN: Suzan ÅLDER: 5 år

Hur ser din drömllekplats ut?

Rita och skriv vilket/vilka teman den har.

TEMA: Lekplats NAMN: LILIAN ÅLDER: 5 år

Hur ser din drömläpplats ut?

Rita och skriv vilket/vilka teman den har.

TEMA: _____ NAMN: Emile ÅLDER: 6

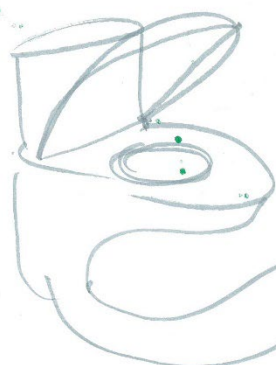
jonkoping.se

JÖNKÖPINGS
KOMMUN

Hur ser din drömläpplats ut?

Rita och skriv vilket/vilka teman den har.

TEMA: _____ NAMN: _____ ÅLDER: _____

JALUB 25
SPOLAS
NER I ANLÖP

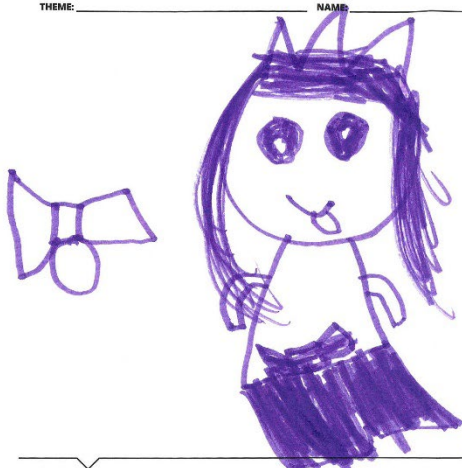
jonkoping.se

JÖNKÖPINGS
KOMMUN

What does your dream playground look like?

Draw and write what theme(s) it has.

THEME: _____ NAME: _____ AGE: _____

jonkoping.se

JÖNKÖPINGS
KOMMUN

Hur ser din drömllekplats ut?

Rita och skriv vilket/vilka teman den har.

TEMA: _____ NAMN: seieh AL ALDER: _____

jonkoping.se

JÖNKÖPINGS
KOMMUN

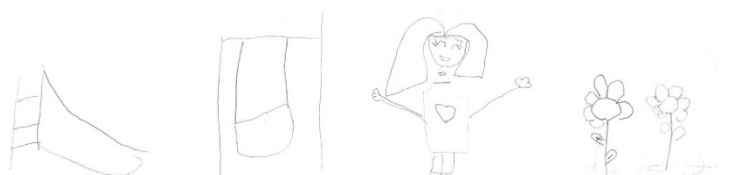
Hur ser din drömkplats ut?

Rita och skriv vilket/vilka teman den har.

TEMA:

NAMN: ELISA

ÅLDER: 5

jonkoping.se

JÖNKÖPINGS
KOMMUN

Hur ser din drömkplats ut?

Rita och skriv vilket/vilka teman den har.

TEMA: ???

NAMN: Linda

ÅLDER: 10

jonkoping.se

JÖNKÖPINGS
KOMMUN

Hur ser din drömläpplats ut?

Rita och skriv vilket/vilka teman den har.

TEMA: Somalia Villiga NAMN: Kasim ALDER: 7

mormor jag Älskardig.
få jag ge dig Mat?
Jag Kommert till din hus
Jag Kommert till 5 minuter

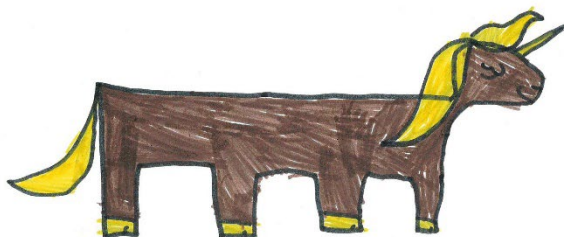
jonkoping.se

JÖNKÖPINGS
KOMMUN

Hur ser din drömläpplats ut?

Rita och skriv vilket/vilka teman den har.

TEMA: SANORA NAMN: SANORA ALDER: 7

jonkoping.se

JÖNKÖPINGS
KOMMUN

Hur ser din drömllekplats ut?

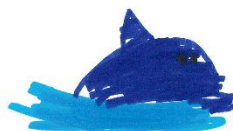
Rita och skriv vilket/vilka teman den har.

TEMA: 200

NAMN:

ELIAS 8

ALDER:

jonkoping.se

JÖNKÖPINGS
KOMMUN

Hur ser din drömllekplats ut?

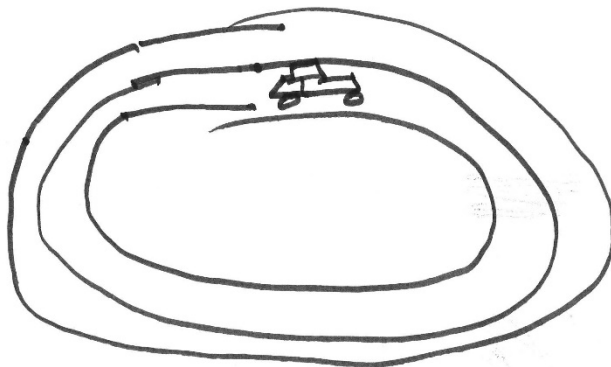
Rita och skriv vilket/vilka teman den har.

TEMA: bil

NAMN:

Ahmad 9

ALDER:

jonkoping.se

JÖNKÖPINGS
KOMMUN

Hur ser din drömläksplats ut?

Rita och skriv vilket/vilka teman den har.

TEMA:

NAMN:

Amur

ÅLDER:

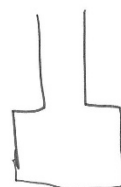
16

Rutcha n
Gunga

Anpassad

jonkoping.se

JÖNKÖPINGS
KOMMUN

What does your dream playground look like?

Draw and write what theme(s) it has.

THEME:

Tjurf

NAME:

Estelle B

AGE:

greja gris

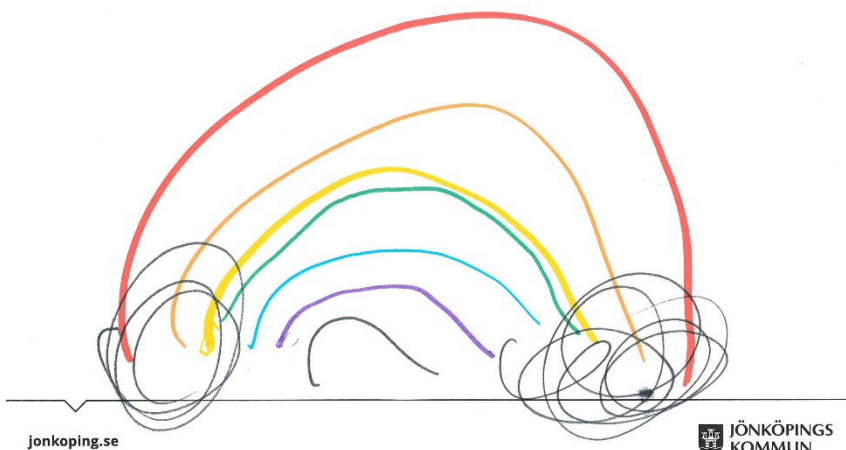
jonkoping.se

JÖNKÖPINGS
KOMMUN

Hur ser din drömkplats ut?

Rita och skriv vilket/vilka teman den har.

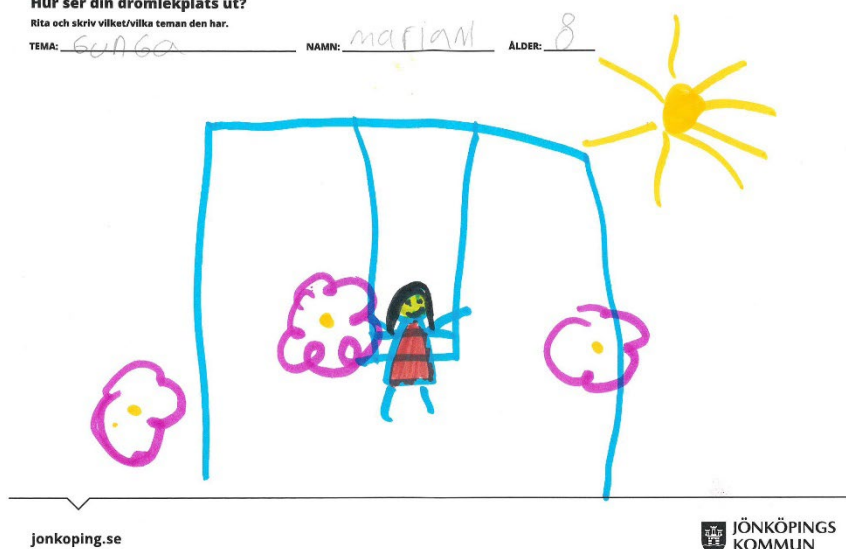
TEMA: _____ NAMN: Lara V ALDER: 11

Hur ser din drömkplats ut?

Rita och skriv vilket/vilka teman den har.

TEMA: Swaga NAMN: mariam ALDER: 8

Hur ser din drömllekplats ut?

Rita och skriv vilket/vilka teman den har.

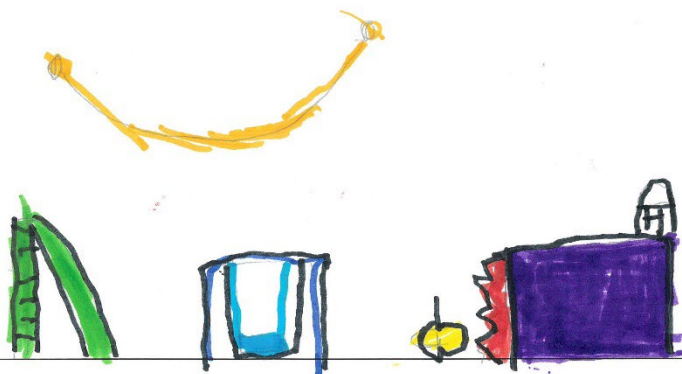
TEMA:

NAMN:

YASMINA

ÅLDER:

7

jonkoping.se

JÖNKÖPINGS
KOMMUN

Hur ser din drömllekplats ut?

Rita och skriv vilket/vilka teman den har.

TEMA: Fotboll

NAMN:

Anonym

ÅLDER:

11

Den är så:

fotbollsplan
utan tak

vill ha den så:

med tak

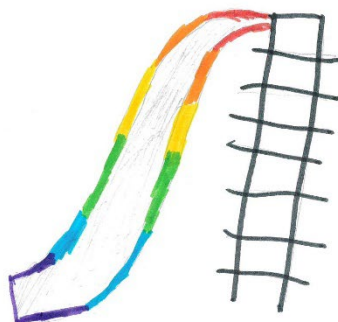
jonkoping.se

JÖNKÖPINGS
KOMMUN

Hur ser din drömllekplats ut?

Rita och skriv vilket/vilka teman den har.

TEMA: regnbangslekplatsen NAMN: Saima ÅLDER: 11

jonkoping.se

 JÖNKÖPINGS
KOMMUN